

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.
Előfizetések és hirdetések díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
 Helyben előfizethető: a szerkesztőségnek, a kiadó-hivatalnak, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben
 Egyes szám ára 5 kr. o. é.
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével
 szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnek, a kiadó-hivatalban, Demjén László
 könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haenstein és Voglmér (Neuer-Markt 11 sz.),
 Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche
 Annoncen-Expedition Stuttgart.
 Nyitlér sora 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg; előfizetési díj: egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt o. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

Buda, novemb. 18. 1872. *)

A „Kolozsári Közlöny“ f. hó 15-ki 262-ik számában egy cikkcskében ez mondatik:

„Az erdélyi földterhermentesítési alapigazgatóság Kolozsárra szeptember 16-án zárta volt be jegyzőkönyvét azon megjegyzéssel, hogy Budán október 1-jén ismét megnyitja. — Ma már novemb. 14-ét írjuk és az még sem történt meg, mi roppant hátramaradást és kárt okozott az illetőknek.“

Miután a fennebbi állítás könnyen hiteltel láthat, sőt tovább menve, abból még azon következtetést is vonhatjuk ki, mintha az erdélyi alapigazgatóság működése a fennebbi idő alatt teljesen szünetelt volna, — helyén valónak láttam a létező s bár ki által megtekinthető hivatalos adatok alapján kijelenteni, hogy az alapigazgatósági jegyzőkönyv, a mint az elől említett köriratban jelezve és ígérve volt, — Budán október elsőjén valóságban megnyitott s folytonosan nyitva tartatván — azóta a mai napig 1367 ügydarab (beadvány) ígattatott be s lajstromoztatott; s ámbár a 92 nagy ládában felszállított alapigazgatósági és számviteli levél-tárnak éppen az ügy érdekében újabb átvizsgálással egybekötött berendezése több napokat vett igénybe, mind a mellett az ügyek intézése is már október 15-én megkezdett, s az óta a mai napig:

- a) elintéztetett ülésben és ülésen kívül 848 ügydarab,
- b) kiadványoztatott 815 ügydarab,
- c) utalványoztatott 102 vételjogosult részére 158,492 forint.

E tényállás úgy hiszem, elég feleletül és czáfolatul szolgálhat azon fellejtésre, — mintha az erdélyi urbéri kárpótlásnak az állammal egy a vételjogosultakkal szembe is igen fontos ügye még a felköltözés és új berendezkedés nehézségei közt is — akár a t. kormánytól, akár az illető hivatali személyektől megfelelő méltánylatra és kötelesség-érzetre ne talált volna!

Hajós János,

o. tanácsos

mint az erdélyi f. t. m. alapigazgatóság vezetője.

Pest, nov. 20.

—r. Táviratilag jelentém azon fordulatot, mely a bankügyben tegnap beállott. Lucam lovag, a bank főtitkára lett volna azon halasztás oka, mely a dotatio folyóvá tételében beállott. Ő felsége De-Pretis előtt roszalását fejezte ki a bank eljárása iránt Magyarországgal szemben, s erre megindult a vizsgálat, mely a fentebb említett eredményt szülte.

Mindenesetre örömdetes, hogy a dolog legalább ennyire jutott. Az időközben történtek azonban, reménylünk, tanúságul szolgáltattak kormányunknak arra, hogy máskor ily kérdés-sel szemben miként kell eljárni. Az egyszer elkövetett hibát csak akkor fogja a közvélemény elfeledni, ha annak folytatását nem lesz kénytelen az alkudozások további phasisaiban tapasztalni.

A tegnap estére a Deákkörben hirdetett tanácskozmány nem tartathatott meg, mivel Lónyay Gödöllőről nem érkezett vissza. A deákpárti képviselők nagy számmal jelentek meg azon, s az esemény felett kisebb körben cselelték ki nézeteiket.

A baloldal körében is tanácskoznak. Az „Ellenőr“ mai száma Csernát egy nyilatkozatát hozza, melyben tegnap mondott szavait

*) A legnagyobb örömmel közöljük e felvilágosítást, a mely, a mellett, hogy az alapigazgatóság szakadatlan és fáradhatlan működését tanúsítja, másfelől az érdekelteket is teljesen megnyugtathatja. Szerk.

módosítja, a gyorsírók hiányos feljegyzését hozván fel okul — kik a nagy zajban nem értették szavait. Mondanom sem kell, hogy e nyilatkozat nem más, mint némi kis visszavonulás, melynek köpenyül a nagy zaj hozatik fel. Sokan azt hiszik, hogy ezen nyilatkozatnak, — mely az ellenzéki körben főzetett ki — hivatása volna tisztázni a helyzetet s csillapítani a felháborodást, a baloldal vezérei nem akarván azon helyzetbe jutni, hogy a jobboldalról indítványozandó roszalás folytán kényszerülve legyenek magukéva tenni Csernát szavait.

Ma d. u. 1 órákor ezen ügyben minisztertanács tartatik, melyen a miniszterek a modus procedendi felett fognak tanácskozni. Lónyai pedig előterjeszteni azon beszéd főbb vonásait, melyet a ma este hat órákor tartandó tanácskozmányban a Deákkörben tartani fog.

Csernát ny. el van határozva, hogy azon esetre, ha a képviselőház pénteken tartandó ülésében szavai felett roszalás fog indítványoztatni, ő hasonló indítvánnyal fog fellépni Lónyay eljárására vonatkozólag. Sőt egy másik versio azt beszéli, hogy ezen indítványt nem Csernát, hanem maga Tisza fogná benyújtani. Mondanom sem kell különben, hogy a baloldal pártolása mindkét esetben solidaris lesz.

A királyföldi egyetem nov. 18-ki ülése.

— Az ülés kezdetén több egyetemi küldött igazoltatik, majd a lemondott Schreiber Fr. helyére új választás rendeltek el. Ezután a tavalyi egyetem határozata alapján tett több rendbeli apró kollektív határozat helyben. Schneider K. a belügyér 1871 decz. 15-én kelt leiratát ismerteti, melyben az egyetem folyamodására azt nyerte válasz, hogy a megyesi gazdasági iskola látogatói, mint a kik nem állanak egy főgymnasium vagy főreáltanodát végzett képzettségű színvonalán — az egy évi önkényesség kedvezményével nem lehetnek, s hogy a gazd. iskolának az egyetemmel folytatandó levelezései csak akkor postabérmentesek, ha a kellő felirattal ellátottak; az előző indítványa alapján ezt az egyetem tudomásul vette.

Br. Bedeus kérdése az egyetem elnöke azon felvilágosítást adja, hogy a brassói gazd. tanoda államsegélyezése tárgyában Brassóvidék egyenesen a miniszteriumhoz folyamodott volt; a kormány azonban a segélyezést az universitás útján adta meg. Mire Bedeus megjegyzi, hogy erről Brassó és Beszterce azon hozzáadással értesítendő, hogy ily ügyekben ezután az egyetemhez forduljanak, hogy ez kérelmeiket ajánlatával együtt küldhesse illő helyre. Bedeus ezen indítványáról még bővebben fognak értekezni más alkalommal. Más aprókékos egységes és perletárgyalást sürgető kérdések eldöntése után elnök a jövő ülést 21-re tűzi ki; napi rendben lesz b. Bedeus azon indítványa, (melyet majdnem mindegyik egyetemi küldött alá-irt), mely szerint egy hetes bizottság küldessék ki „a Sachsenland helyhatósági szervezetének reformját illető javaslatok megtételére.“

A jelzett indítványozók szükségét érzik annak, hogy a Királyföld reformja akként történjen, hogy az állam jogos követelményeinek is elég tétel, de a Királyföld lakosainak kívánalmait is teljesüljenek s a kérdés minden oldalra megnyugtatólag oldassék meg. Ez okból hivatkoznak az 1868 43 tvcz. 10 és 11 §§-eire s választani óhajtanak egy hetes bizottságot, mely „a helyzetnek megfelelő javaslatait mielőbb adja be az egyetemnek.“

Ime hogyan bujt ki a szeg a zsákból már a

confluxus harmadik ülésében. Ők maguk elismerik, hogy a Királyföld újraszervezésének ügye halasztást nem tűr meg és ép erre irányulnak a megindított mesterkedések. Ezekről holnap bővebben beszélünk; most csak azt jegyezzük fel, hogy a „Sieb. Blatt.“ a tervet is szellőzteti, midőn a fő- lőtt tanakodik: vajon az egyetem a hetes bizottság jövő munkálata alapján petitionáljon vagy fel- irjon, avagy ismét §§-ba foglalja nézeteit? Kár a töprenkedésért, még nagyobb kár a hiábavaló munkáért.

Miért — elmondjuk.

Legujabb táviratok.

Versailles, nov. 20. Thiers tegnap este a baloldali küldöttségét fogadta, s azon óhaját fejezte ki, hogy a hatalmat leendő, és csak akkor marad meg helyén, ha formászerinti bizalmi szavazatot kap. A jobboldal hajlandó Thiers hatalmát a bordeauxi szerződés határain belül megszilárdítani. Számos képviselő kéri Thierst, hogy maradjon állomában.

Berlin, nov. 20. A „Prov. Cor.“ a Franciaország segélyforrásaira vonatkozólag Thiers izene- tében kifejezett megnyugvást igazoltnak találja, és ezeket mondja: Franciaország közelebbi kifejlődése minden oldalról figyelmet fog kelteni, habár nem is a „Franciaország iránti hódolat“ értelmében, mely — szerencsére — a már meghaladott állapontok közé tartozik.

Lapszemle.

A „Reform“ a képviselőházban történt botrányból a jelen pártállás tarthatatlanságára következtetve, egyebek közt írja: A Deákpárt helyzete a jelen válsággal szemben nem lehet más mint az, hogy magával vessen számot és vessen számot a kormánnyal. Vagy igazak a kormányférfiak ellen emelt vádak vagy nem, és vagy alkalmas a Lónyai-miniszterium az ország kormányzására vagy nem. Ha igazak a Csernát-féle vádak — nem úgy, hogy egy, vagy más miniszter gazdagszik, hanem úgy, hogy az ország kárára, vagy a köz- zönség rovására, bűnös tiltott avagy nem tiszte- séges utón-módon gazdagszik: — akkor az ily miniszterium nem maradhat a kormánnyon, s a Deákpárt hibás, hogy azt megtette, megtúrta és tá- mogatta; de ha e vádak nem egyebek nyomorult rágalmaknál: akkor a Deákpárt köteles ezen mi- niszteriumot ellenők védeni, támogatni s érte a parlamentben helyt állni. Nem így, mint eddig pusztán „helyes“ kiabálással, hanem cselekvő párt- fogással. És másodszor: ha gróf Lónyai, mint ál- lamférfi nem bir azon észbeli tehetséggel vagy jellembeli tulajdonokkal, melyek őt arra képesítik, hogy Magyarország sorsát a többség az ő kezére bizza, akkor lépjen helyébe más olyan, a kiben a Deákpárt jobban bízik, s a mi Lónyaira mint mi- niszterelnökre áll, áll a többi miniszterekre is; ha ellenben gr. Lónyai Menyhért jeles államférfi, a ki hazánk vezetésére hivatottsággal bír, s a Deákpárt kormányra való emberei közül az, a ki a leg- több és legnagyobb bizalmat élvezi, akkor a Deákpárt sorakozzék körül, támogassa őt a párttal eleve meghányt minden cselekvésben egész erővel és tekintélyvel, és ne tartsa, hogy mindenféle, a mi- niszteri tárczára ambíciós kis és nagy ember Lónyay ellen irigykedjék és áskálódjék, és a Cser- nát ny. fajta ellenzék megrohanásait perfid magavi- seletével támogassa.

A „Pesti Napló“ az országházban minap esett botrány feletti fájdalomának ad kifejezést, szék- gyenteljes lapnak nevezi azt parlamentaristáknak történetében; nemcsak az elnök tapintatlan eljárásának rója fel annak létrejöttét, de a párt magatar- tása által még kirívóbbá tettnek mondja azt; min- denesetre gondoskodni kell, ha van remény a si-

kerre, hogy ilyesmi többé meg ne történhessék, mire azonban szükséges, hogy gyökeres változá- son menjenek át ama viszonyok, melyek a mai je- lenetet lehetővé tették.

A bankügyre vonatkozólag írják Bécsből a „Pester Lloyd“-nak, hogy a bécsi magasabb pénzügyi körökben néhány nap óta nagy izgatott- ság uralkodik e miatt, mert a legirányadóbb helyről már néhány nappal ezelőtt értesítették az osztrák pénzügyminiszter, hogy a banknak Magyarország ellenében tanúsított magatartása visszatetszést szült. Az osztrák pénzügyminiszter azonnal a bank igaz- gatóságához fordult, mely ekkor folyamodott azou üres mentéshez, hogy jegyzékére a magyar pénz- ügyminiszter részéről válasz nem érkezett. Ezzel egyidejűleg tartatott meg Budán a minisztertanács és fogalmaztatott a válasz, melyről az osztrák pénz- ügyminiszter táviratilag értesített. Ez a táviratot egy igen komoly hangon tartott utasítás kíséretében közölte a nemzeti bank igazgatóságával, mely az országos ünnep daczára azonnal ülést is tartott, s a dotatio felemelésére szolgáló összeg folyóvá tétel- lét rögtön elrendelte. A magyar válaszjegyzék szombaton érkezett Bécsbe, és a bank körében az egész ügyet befejezettek tekintették. Depretis báró azonban ellenkező véleményben volt; erőlye- sen kezébe vette az ügyet, s ekkor derült ki, hogy a dotatio felemelésének közbotrányt okozott kés- lettése Lucam lovagnak a bank főtitkáranak mű- ve volt. Tegnap állítólag egy heves jelenet folyt le, melyeknek folytán Lucam ur állását mindenki tarthatatlannak tekint. Erre vonatkozólag a „Lloyd“ levelezője következőket jegyzi meg: Magyarország anyagi érdekeinek kedvező megoldása szoros ösz- szefüggésben áll a bankkérdéssel, a bankkérdés gyors megoldása pedig első sorban azon egyéniség eltávolításától függ, ki eddig rosszul felfogott osztr. patriotizmusból, vagy bármely más indokból — Ma- gyarország ellenében folytonosan ellenséges indu- latot tanúsított. A kik a kérdésbe mélyebben be- avatva vannak, tudják, hogy Lucam ur ismeretes érzületei magyar körökben is a bankkérdés megol- dása egyik legnagyobb nehézségének tartották. Re- mélni lehet tehát, hogy e személyválság hire Ma- gyarországon is kellemes benyomást fog okozni, és siettetni fogja a bankkérdés kedvező megoldását.

A kolozsári tudományegye- tem tanrendje.

IV. A mennyiségtan-természettudományi kar.

1. Általános kísérleti vegytan (1-ső rész szer- vetlen vegytan), tekintettel az orvos és gyógyszer- rész növendékekre, hetenkint 5 óra, szombat kivé- telével, d. e. 8—9 óráig Dr. Fleischer Antal ny. r. tanár.

2. Kísérleti természettan: 1-ső rész (mecha- nica, hang- és fénytan) tekintettel az orvos és gyógy- szerész növendékekre. Dr. Abt Antal ny. r. tanár, hetenkint 5 óra, csütörtök kivételével naponként d. e. 9—10 óráig.

3. Felsőbb mennyiségtan, külzéléki hány- lat. Martin Lajos ny. r. tanár, hetenkint 5 óra, csütörtök kivételével, naponként d. e. 10—11 óráig.

4. Elemi mennyiségtan Algebra és egyen- letek. Brassai Sámuel ny. r. t. hetenkint 5 óra szom- bat kivételével uaponként dél előtt 12—1 óráig.

5. Általános állattan és összehasonlító boncz- tan. Dr. Entz Géza ny. r. tanár, hetenkint 5 óra, szombat kivételével, uaponként délelőtt 11—12 óráig.

6. Ásványtan. Koch Antal ny. r. tanár, heten- ként 5 óra, szombat kivételével, naponként d. u. 2 — 3 óráig.

7. Elemi mennyiségtani gyakorlatok, különös tekintettel a tanárjelöltekre. Brassai Sámuel ny. r. tanár, szombaton d. e. 12—1 óráig.

8. Rezgés és hangtan mennyiségtani alapon. Dr. Abt Antal ny. r. tanár, hétfőn és csütörtökön, d. u. 2—3 óráig.

9. Természettani gyakorlatok, tekintettel a tanárjelöltre. Dr. Abt Antal ny. r. tanár, hetenként két óra csütörtök és szombat d. u. 3—4 óráig.

10. Növénybonctan, fejlődés- és élettan; hetenként 5 óra, később meghatározandó időben, Dr. Kanitz Ágoston ny. r. tanár.

11. Növénytan gyakorlatok; hetenként kétszer egész nap. Ugyanaz.

A katonai előadásokra nézve a felvilágosítást a szokott helyekre kitűzendő értesítések adják.

Keleti ügyek.

Konstantinápolyból írják, hogy a szultán roncsolt egészségi állapota végzetes befolyást kezd gyakorolni a közügyek vezetésére, s hogy e tünetekkel együtt a kényes trónörökösödési kérdés is újból előtérbe került. Bizonyosnak tekintik, hogy a szultán fia fog trónutódl kikiáltani, még pedig közvetlenül atyjának e célból már kilátásba vett lemondása után. Igaz, miszerint e föltevés egyelőre csak puszta híreknek alapszik, de e hírek naponta nyernekel valószínűségben és Stambulban már szél-tiben beszélik, hogy a seikül — Islam, ki mint leg-főbb egyházi organum az illető felva kibocsátására van jogosítva, beleegyezett az eddigi törvényes örökösödési rend megváltoztatásába.

Mahmud basa visszahelyezésétől a nagyvezér-ségbe egyelőre nincs szó. A szultán ezen előtte kedvelt férfit feláldozta a közvéleménynek, vagy talán helyesebben mondva, a külhatalmak remon-stratióinak, melyek közül különösen Anglia, Ausztria és Németország aggodalmaikat fejezték ki, hogy az örökös változások a birodalom első tiszt-ségében, nem csak a közigazgatás rendezését, ha-nem a politikai kérdések megoldását is jelentéke-nyen hátráltathatják. E pillanatban tehát Rusdi basa állása eléggé szilárd, bár nem lehetetlen, hogy más az angol követ előterjesztéseinél sokkal hatal-masb befolyás, (valószínűleg Oroszországot érti levelező,) mely soha sem nyugszik, ismét fölülre emelkedik.

Ignatieff tábornok már nyílt rivalításban áll Kendel német követtel s rendkívül félti tőle eddigi tul-nyomó befolyását. Mert noha Ignatieff kétségtele-nül inkább be van avatva a keleti ügyekbe, a te-vékeny német követ hatalmas protectióra tudott szert tenni a szerailban, hol az ügyek rendesen utolsó forumban döntenek el. Ehhez járul, hogy a görög lapok nem tudnak elég szépet beszélni a né-met követről s azon előzékeny szeretetre méltó modorról, melylyel a görög synodus tagjait fo-gadja, kik őt megérkezésekor az oecumeni patri-arka nevében üdvözölték. Ez annál bosszantóbb Ignatieffre nézve, mert főleg az ő politikája a bol-gár egyház kérdésben okozta, hogy Oroszország végkép eljátszotta a görögök rokonszenvét, kik most Németország felé fordítják szemüket.

Külföldi hírek.

Páris nov. 19. Az „Agence Havas“ a Thiers lemondására vonatkozó híreket alaptalanok-nak nyilatkoztatja. — A balcentrum közelebből

TÁRCA.

Angol államférfiak.

Bright Jakab.

— A „D. News“ után. —

Bright Birminghamban tartott egyik beszédé-ben úgy festette le magát, mint a ki azon század-negyed alatt, melyre nyilvános tevékenysége kiter-jed, megmérhetlen bántalmakat és a visszaélések egész zuhatagát állotta ki. És ez valóban így van, de talán még sem ez képezi a legnagyobb szeren-csétlenséget, mely Brightot nyilvános pályáján érte. Halmoztak ő reá époly durva és jellemtelen hize-l-gések, mint a minők a reá szort rágalmak voltak. Honfitársai egyik osztálya előtt salak, a másik előtt bálványkép volt.

Mig Angliában mint fondor demagók denun-cióltatott, ki egyik osztályt a másik ellen bujtogat-ni törekszik, addig Amerikában bálványoztatott, mint a ki elérte ama legnagyobb polezot, a melyet britt államférfiság elérhet. Némelyek nevettek fö-lötte, mint utcai deklamáló fölött, mig másrészt a legtisztább és a legmagasabb ékesszólás mestereként mutattatott fel. A közvélemény azonban bölesen tá-vol tartotta magát e két szélsőségtől; és talán na-gyobb a veszély, hogy Bright valódi szolgálatait és lenköl értelmi és jellem tulajdonait inkább a mér-téktelen magasztalás, mint a vad rágalmak fogják eltorzítani.

Három évig önkénytelenül távol kellett Bright-nak magát tartania a parlamenti élettől, pedig az alsóház alig valami ő nélküle. Szokott ülése üresen maradvá feltűnő csorbat ütött az alsóházban, mely csorba még kiirvobba lett, midőn helyét valamely

indítványt fog beadni az alkotmányos kérdésekre, és Thiers teljhatalmának meghosszabbítására vonat-kozálag, mely alkalommal egyszersmind a bizalom kérdése felett is határozni fognak. Thiers a pénz-és belügyminiszterek által beadott lemondást nem fogadja el. A nemzetgyűlés 18-ki ülésében, a Changarnier interpellatiója iránti különböző napi-rendek fölötti szavazásnál az egyszerű napirend iránti indítvány, melyet a kormány nem fogadott el, 495 szavazattal 132 ellen elvetetett.

Az „Avenir“ szerint, a hadügyéri minisz-terium a hadkészet szaporításában is rendkívüli erélyt fejt ki, Bourgesca közelébb két felügyelőt küldött az ottani ágyúöntőde akkénti tökéletesíté-sére, hogy havonként 90—100 új ágyut lehessen elkészíteni a Truovilleban megpróbált és czélszerű-nek bizonyult új rendszer szerint.

Perpignanból jelentik, hogy 200 főnyi car-lista csapat a mult szerdán éjjel, Baranco vezérlete alatt két gyorspostát állított meg Perpignan és Ge-rona közt, s a postakocsisokat arról értesíté, hogy ezentul sarozot kellend fizetniök, máskülönb lo-vaik el fognak vétetni. Geroná és Barcellona közt a táviradai sodronyok elvágattak. Hír szerint Geroná közelében összeütközés történt.

Az „Imparcial“ 14-én ezt írja: Okunk van hinni, hogy alaptalan azon hír, mintha legközelebb zavargások fognának törénni a közelgető ujcon-zás következtében. Azonban mindenestre a kor-mány bármely zavargási kísérletet erélyesen el fog nyomni. Ugy látszik, hogy több helyőrségek meg-erősítettnek, s hogy más helyeken csapatok ösz-pontosítottaknak.

A carlisták madridi központi juntája 14-én este ülést tartott, azon eszközök tárgyalása végett, melyekkel pénzalapot lehetne előszerezni a catalo-niai felkelés támogatása czéljából. A senatus hely-benhagyja a Hollandiával kötött kereskedelmi szer-ződést.

Erdélyi püspök gyergyó-szent-miklósi Fogarasy Mihály ur ő nagyméltósága szent hitünk iránti lángbuzgalmanak, szülővárosa iránti meleg szeretetének és kiapadhatlan áldozatkészse-gének ujra fényes bizonyítványát adá azon, a hálás szentmiklósi közönség előtt örökre feledhetlen intézkedése által, mely szerint templomunkban ma egy Erdélyszerte párállan szép szerkezetű orgona varázshangjai ragadják ég felé a buzgolkodók áhitatát.

Hasztalan kísérlet lenne szóval megköszönni akarni ily jótéteményt. Isten vegye azt számba, kinek dicsőségére irányul a lelkes Főpápnak min-den tette.

Mi ő nagyméltóságának meleg szereteteért, melyről Gyergyószentmiklós hű népe mindig bizto-sítva van, s melyet mi legjobb akaratall és lelkiis-merettel törekszünk megérdemelni, Isten és világ előtt rebegünk forró hálát snapi imáinkban kérend-jük a gondviselést: virasszon ő Nagyméltóságának becses élete fölött s tartsa meg egyházunknak, hazánkunk, városunknak, melynek erkölcsi megal-kotásához a Főpap és Országnagy lánglelkére még több éveken át szüksége leend.

A gy.-szt-miklósi egyházközség megbízásából: Agoston Károly, latin szertartású lelkész

veterán ligás, vagy valamely ir önkormányzati fog-lalta el. A tekintélyes arz s az orszánló legott magára vonta minden idegen figyelmét. Reméljük azonban, hogy rövid időn ismét látható lesz helyén s a látogatók megint kommentálhatják éles határo-zott taglejtéseit, melyekkel a birminghami képviselő beszédét kíséni szokta.

Bármily véleménykülönbség uralkodik is az alsóházban Bright politikai szereplését illetőleg, szó-noki teljes ügyességét soha senki sem vonta két-ségbe. A legüresebb ház rögtön megtelt, mihelyt hire futott, hogy szólni akar. Halk, kimért hangon kezdve csakhamar a legélénkebbé vált beszéde: s lelkesülését az előtte tisztán álló dologból meritvén, mindenkor teljesen érthetővé tette azt képviselő tár-sai előtt is.

Noha alapjában véve igen egyszerű szónok, mind irodalmi mind erkölcsi értelemben: nem lehet nagyobb tévedés, mint az tétélezni fel róla, hogy Bright durva és csiszolatlan szónok. Egyrészt ő a legkultiváltabb szónok az egész alsóházban, a meny-niben ő művelte ki leginkább és legtöbb sikerrel ékesszólási természeti adományait. Jelenlété leköti a szemet és hangja fülebe mászik a hallgatónak, mig lassu megfontolt kiejtése válogatni látszik a sza-vakat s mintegy figyelni azok hatását.

Bright meggyőző ereje nem anuvira szigorú logikában mint a szőnyegen forgó kérdés leglénye-gesebb elemeinek tiszta, világos kifejtésében áll. Azon ráfogásra, hogy jelleme nem angolos, legta-lálóbban felelhet nyelve, mely sokkal tökéleteseb-ben és gyökeresebben angolos, mint akármely szó-noké az egész alsóházban. Továbbá, ha nem bir is annyi élézzel mint Disraeli, de humora messze túlhaladja emezét; komolyság ép annyi van benne, mint Gladstoneban, de több önuralommal; pathosa egyszerűbb s alkalmilag oly haragot és megbotrán-

ÚJDONSÁGOK.

Kolozsvár, nov. 22-én

— **A királyi család** Gödöllőn ülte meg a királyasszony névnapját. Délőtt 11 órakor a kir-kastély templomában volt hálaadó isteni tisztelet, melyben a kir. család itt lévő tagjai jelen voltak. Ezután ő Felsége a királyné gróf Lónyay minisz-terelnököt méltóztattott fogadni, ki az országgyűlés mindkét házának üdvökvánatait személyesen tolmá-csolá. Később a miniszterelnök csaknem másfél óráig volt a királynál kihallgatásán, egyszersmind pedig az udvari ebédre is hivatalos volt.

— **Deák Ferencz** a haza bőlese bete-geskedik, s már két napja nem hagyta el a szobát. Nov. 20-án Perczel Béla alelnök látogatta meg, s később Lónyay gr. volt nála.

— **Szabó Károly** egyetemi tanár, tegnap d. u. 4 től 5-ig tartotta első előadását a „hazai történelemből.“ A tanár ur tudományos hírneve oly férfiakat is vonzott hallgatására, kik nem számitha-tók az egyetemi polgárok sorába. — Mielőtt tár-gya előadásához fogott volna, egy szép és a hall-gatóságot lelkesítő előbeszédet tartott, melyben ki-emelte a hazai történelem fontosságát s kimutatta azon nehézségeket, mikkel egy tanárnak küzdeni kell, hogy a történeti igazságot szem elől ne té-veszsze. Szent kötelemköké teszi hallgatónak a fá-radhatatlan szorgalmat; mert legnagyobb öröme lenne az: „ha mester szavára nem esküvé“ kutat-nának a való igaz után. — Hiszi, hogy az ered-mény fogja megcáfolni a külföld s némely hazai tudósaink azon véleményét: hogy a magyar ifjuság tüzes lelkesedése nem áll arányban szorgalmával; ez a multban így lehetett, de a jövőre nézve nem állhat meg e balvélemény; mert: a czél lelkesít és buzdít a siker elérésére. — Ezután a vezérek ko-rát jellemző. Rövid előadásának végével zajos élje-nekben tört ki a hallgatóság.

— **Az általános védkötelezettség** elleni visszaélések megakadályozásáról és megbün-tetéséről szóló törv. javaslat a képv. házban kioszt-atott. A törv. javaslat főrendelkezései következők: Az 1868. XL. és XLI. törvények hatálya léptét megelőzőleg elkövetett kötelezettségért hivatalos intézkedés tárgyát nem képezheti. E t. cz. életbe-leptetése után elkövetett pedig, ha az illető önként jelentkezik, úgy toroltatik meg, hogy a szökevény a rendes katonai szolgálatra besoroztatik; de ha nem önkéntes jelentkezés történik, az illetőt a ka-tonai szolgálat teljesítésén kívül fogságbüntetés éri, s elveszti polgári becsületét, nem lehet köztisztvi-selő, nem esküd s nem választó. A törvény hatálya lépte után hat hónap alatt minden iparossegéd, gyármunkás, férfieselő, a részvénytársulatok, ipar-üzletek hivatalnokai, szolgálai és a tanulók, kik a 18 évet meghaladták s a 36 évet nem haladták túl, a hatóságnál jelentkezni tartoznak: igazolán-dók, hogy a katonaszolgálati kötelezettségüknek mint tettek eleget.

— **Vukovics Sebő** országgyűlési képví-selő s 1849-iki igazságügyminiszter meghalt. Vu-kovics 1811-ben született Fiumében. Fiatalsága éveit, mint tisztviselő, Temes-megye szolgálatában tölté. Alispán lett, s 1843-ban a megye egyik di-étai kövele. Az országgyűlésen kitűnt szabadelvű-sége, tudománya és ékesszólása által. Hangjaért és szép szolászért „országgyűlési csöngettyű“-nek ne-vezték. E néven énekelt meg Lisznyai Kálmán is

kozást tüntet fel, a minőt nem lehet tapasztalunk az alsóház egyik tagjánál sem. A közönségnek senkisé megfogalmazott annyi örökre fenmaradó ké-pet és szölamot, mint Bright, ki a legmerészebb küzdelmekben, a legszenvedélyesebb felszólamlá-sok közepette is mindig tud önmagán uralkodni, nem ragadtatva el soha rohamos ösztönök által.

A tény, hogy beszédeinek száma aránylag csekély s szónoklatai rendszerint gondos előkészü-lés eredményei, bizonyosan nem állítja őt alacso-nyabb színvonalra a szaporább és gyakoribb szó-nokoknál, ha csak azon ember, a kit Horacius emlit, ki kétszáz verset csinált egy óra alatt féllábon áll-va, — ez okból nagyobb költőnek nem bizonyít-totta magát mint maga Horacius, ki a latin költő utasítása szerint állítólag kilencz évig javítgatott egy mesterművén.

Bright mint mondtuk, kultivált, szónok ékes-szólásának mint modorát, mind alakját illetőleg. Tudatlanságot szintén nem lehet szemére vetnünk bár igaz, hogy latin idézetek nem igen fordulnak elő beszédében, görögök pedig épen nem, de hem-zsegnek az angol irodalom s kiválóan az angol költészet mesterműveiből vont illusztrációktól s szé-lés történelmi és általános olvasottság nyomait tűn-tetik fel. — Ugy látszik, a btblia, Milton és Spen-czer képezik Bright kedvenc olvasmányát. S inkább Milton mint Schakespeare látszanak értelmi táplálé-kát és szórakozását képezni.

Azon állítás, hogy Bright vitáiban rendkívüi éles és heves, tulzottnak látszik, ha összehasonlít-juk beszédeit ellenfeleivel. Az első reformbill kö-rül folyt küzdelmek napjaiban Russel lord és Hob-house oly erős szavakat mondtak, mint Bright talán soha, s ugyan ez mondható Fox és Greyről. A fennebi állítás valóban onnan származhatott, hogy Bright ellenségei saját gyűlölt szenvedélyeiket

az országgyűlési emlékkönyvben. Részt vett a 48-diki törvények alkotásában is, s a szabadságharcz-ban, mint a Bánság teljhatalmu kormánybiztosa, ép annyi erélyt, mint igazságszeretetet tanusított. 1849-ben az igazságügyi tárczát vette át, s az igazsá-g-szolgáltatás s a törvényszékek szervezésével a vi-harok közt is nyugodtan foglalkozott. A katasztrófa után hónapokig bujdosott a hazában s 1850-ben jutott Párisba, honnan csakhamar Londonba ment, s ott töltött 14 hosszú évet, tanulmányok és remé-nyek közt, méltósággal viselé a száműzetést. Leg-jobb barátai Mészáros Lázár és Rónay Jácint voltak. Nem tartozott a „tettpárthoz“, s a törvé-nyesség újjaszűletésétől várta a haza jobb sorsát. Hazatérésért nem folyamodott, s csak 1866-ban jött vissza, s azóta mindig egyik legtekintélyesebb tagja volt aképviseletháznak.

— **Magyar államférfiak és tör-vényhozók arcképesarnoka.** Ifj. Marasz-toni József, akadémiai festész és Czecz Márton fényképész nagybbszerű albumot akarnak össze-állítani, mely mindenkit felvesz kivétel nélkül, a kit a fentjelzett cím illet, hogy czáltal őket nemcsak egymásnak kölcsonösen, hanem az egész világnak is bemutassa, mint a társadalom azon tagjait, kik-nek hivatásuk a nép jólétéről gondoskodni. Az al-bum ára 50 frt s az árnak fele része az arckép fel-vételekor előrefizetendő.

— **Tauffer János** jóhírű és szorgalmas czukrászunk; a tavasz beálltával kávéházának szépítésére nagy gondott szándékozik fordítani. De-rék czukrászunk ez újabb szándékát örömmel vesz-zük tudomásul.

— **Uj egyenruha.** Monostori tűzoltóink a vasárnapi menetgyakorlatban uj egyenruhában fog-nak részt venni, mely egyenruha városi tűzoltóin-kéhez hasonlít s csak abban különbözik hogy ká-vészín szövetből készült.

— **Veress Ferencz** fényképészünk vá-rosumk felett s nevezetesebb épületei lefényké-zésével foglalkozik már több nap óta. Valószínűleg albuma számára, melyet a világkiállításra fog fel-kiüldeni.

— **Tudomány-egyetemünk hallga-tói** kiváló szorgalommal látogatják minden karban az előadásokat.

— **Torna-vivodaépületünket** okvet-lenül igen széppé akarják tenni, mert nemcsak a homlokzat előtti tért kövezik ki csinosan hanem a terjedelmes udvart fákkal ültetik be, mi által az épület sokat fog nyerni szépségben, és minden-esetre díszre leend városunknak.

— **A magyarutca és a külvárosok** közt a közlekedés rövid időre meg van szakítva, mivel a magyarkaput bontják. Ez odonság ele-nyésztével mindenesetre sokat fog e városrész szép-ségben nyerni.

— **Kolozsmegye rendes közgyűlé-sének** megtartása f. év december hó 2-ra tüze-tett ki.

— **Értesítés.** A kolozsvári és kolozsmo-nostori önkéntes tűzoltó egyletek f. hó 24-én az az vasárnap déli 1 1/2 órakor a bácsi ut irányában együttesen menetgyakorlatot tartanak. A kolozsvári önkéntes tűzoltó egylet tagjai déli 1 1/2 órakor a városház udvarán a k.-monostori önkéntes tűzoltó egylet tagjai pedig déli 1 órakor szokott gyakorlati helyükön pontosan és teljes számmal sorakoznak. Kolozsvárt 1872 Nov. 22-én. Főparancsnokok: Minorich Károly, Gamauf Vilmos.

emenek beszédeibe olvasták bele. Némelyek egész naivul meg is vallották, hogy azon nyelv, mely a hirlapokban és a vita hevében indokolatlan heves-ségűnek tűnt fel, elveszti eme jellegét mihelyt va-lamely nyomtatott kötetben, mint nyugotttörténelmi visszapiillatás jelenik meg.

Bright több ízben oda nyilatkozott beszédei-ben, hogy az „államférfiud“ czimmet annyi vissza-élés történt már, (csak nem a mi híres államférfiainkra czélzott!) miszerint ő sohasem áhitozott komolyan rá. Ugy hisszük azonban, hogy életfu-tásának részrehajlatlan bírálói kiválóan e nével és ranggal ruházandják őt fel. S valóban a poli-tikai előrelátás és termékeny segédforrások értel-mi és erkölcsi tulajdonságait illetőleg, melyeket e szó kifejez, inkább ráillik ő reá ez elnevezés, mint kortársai bármelyikére is.

Ha az államférfiság hivatalban léteelt jelent vagy igényel; ha az államférfi tulajdonképen oly ember, kinek neve oly javaslatok alatt figurál melyeknek törvényekké kell válniok, ha nem értetik alatta más, mint ügyes törvényhozási végrehajtó in-strumentum, más szavakkal, ha egy nagy parla-menti alkalmazkodó tehetsége nagy államférfi: ugy Brightnak nagyon sovány jogezeme lehet e névre. Ő csak néhány hónapig volt hivatalban, mely idő azonban tökéletesen elég lón arra, hogy akabinetben léte alatt diadalra segítse legfontosabb eszméinek egyrészt s megismertesse a nemzetet fáradozásai valódi jellegével. E tényben fekszik főképen az államférfi czimre való igényének in-dokolása.

Az államférfi név ugyszólván közepes kife-jezés a politikai speculatív gondolkozó és a tisz-tán végrehajtói avagy törvényhozói közege közt, mely egyszerűen regisztrálja s végrehajlja a nem-zet határozatait. A speculatív gondolkozó, messze

— **Bokrétá az asztalon.** Eichner Anna k. a.-nak tegnapi kiléptekor virágbokrétát akartak lábához dobni, hanem az véletlenül egy asztalra esett, mely mellett Körösiné már korábban helyet foglalt s így történt azután, hogy Körösiné, ki magát „leánykának” nevezé, élvezé a bokrétá friss illatát, míg Eichner Anna kimenetelkor kézhez vette az őt illető jószágot.

— **Hori Farkas** irományai közt több érdekes levelet találtak Vörösmartytól és Tompatól.

— **A m. k. statisztikai hivatal** jelenleg az ország iparügyi statisztikájának összeállításával foglalkozván, értesíté Pest városát, hogy az idevonatkozó adatok már az ország minden részéből beérkeztek, csak a főváros nem küldte még azokat be. Ezen késedelem oka abban rejlik, hogy az adatok a külteleken levő gyárakból igen nehezen szerezhetők be, sőt vannak iparvállalatok, minők például a malmok, melyek a kívánt adatokat vonakodnak beszolgáltatni, sőt azok beszolgáltatását egyenesen megtagadják. A tanács most az illetőket a főkapitányság által erre kényszeríteni fogja.

— **A tanítónő képezde tanítványai** az intézeti igazgatóné nevenapja (Cecilia) alkalmával tegnap az esteli órákban az intézeti helyiségekben a k. magyar utcában szép örömmünnepet rendeztek. A hálás leánykák ugyanis az önmaguk közt rendezett gyűjtésekből begyűlt pénzből szép ajándékokat vásároltak szeretve tisztelt tanítónőjük számára; az ajándékok valóban szépek is voltak: a 3-ik osztály egy tanítványa alkalmi beszéd kíséretében 6 pár ezüst villát és kést; a 2-ik osztály egy porcelán thea servicet; az 1-ső osztály pedig ezüst tálcán ezüst tejmérő és 6 kávé kanalat nyújtott át. Az igazgatóné meghatott szavakkal köszöntö meg a figyelmet, s összes tanítványait mára ebédre s estére táncszertélyre hívta meg magához.

— **A Kisfaludy-társaság** jövő szerdai ülésén négy felolvasás lesz. Először is Vajda János s kézfoglaló költeménye „Egy b...i házban,” felolvasva Vadnay Károly; azután Szeberényi Lajos újabb fordítmányai a „Königinhofi kézirat”-ból, felolvasva Greguss Ágost; Komócsi József „Őszi gondolatok” című költeménye, bemutatja Tóth Kálmán; végül Greguss A. széptani értékezése „A művészet osztályozásáról.”

— **A moszkvai kiállításon** díjakat nyert kiállítók között a magyar korona területén a következők neveivel találkozunk: nagy aranyérmet kaptak: Schnabel Gyula Orovizsáról szilvapálinkáért, Ganz és társa Budáról kemény ötvényeiért, Pokorny Ferenc Zágrábról likörökért; nagy ezüstérmet (kettőt) kapott Brandl Antal pozsonyi szobrász; bronzérmet nyertek Pozdech János harangöntő harangjai és dr. Heinrich János, a budai rázfürdő tulajdonosa által kiállított rázfürdői tervek; végre elismerésben reszesítettek Standl János zágrábi fényképész photographiái.

— **Egy gödöllői vadászat** félszázad előtt. Most, midőn Gödöllő körül ujra megszólalt a vadászkürt, sokan visszaemlékeznek a multba, midőn e vidéken Grassalkovich herceg korában, oly zajos vadászélet uralkodott. Egy ízben a dúsgazdag és pazarló herceg 42 farkas és rókat fogdosztatott össze erdészei által, s 1818 sept. 13-án ezekre nagyszerű vadászatot rendezett. Az összefogott vadakat tarka maskarába öltöztetve bocsájtotta ki a vadászok elé, kik nagy zaj közt vették üzőbe, s

hátrafelé tekintve az okokra, és meszse előre az okozatokra. rendszert a multba vagy a jövőbe vész el, míg a manák élő miniszterek csak a pillanat követelményeit és eshetőségeit veszik tekintetbe. Az államférfi ellenben figyelembe veszi a nemzedékeknek, a melynek közepedte él, problémáit, a társadalom az idő szerinti tényleges körülményeit és a reformokat, a melyek a leg sürgetőbbek, a kérdéseket, a melyek megoldatlanul hevernek, valamint a megoldás módját és részleteit. Ha az államférfi szó valami mást. valami többet jelent. mint hivatalviselést, és parlamentit közbenjárót, ugye e címre méltán lehet Brighnak igénybe s épen nem illet meg sok másokat, kik monopolisálni látszanak azt.

Némely bírálatok úgy tüntetik fel Brightot, mint a ki már születésénél s azon körnél fogva, a melyben kora ifjúságában élt, a radikálók politikai credo-jával lépett ki a világba, a mint azon credo az első reformbillt követő időszakban fenállott, s ragaszkodott ahoz minden megtoldás avagy módosítás nélkül. E pályáján szerencsés is volt, a meny nyiben az idő áramlata az ő eszméit kapta fel.

Tagadhatatlan, hogy a születés és az első társaság nagy befolyást gyakorolt Bright érzelmeire és képzelmeire s így felfogására és akaratára is. De ugy fogva fel Brightot aminő, elvitázhatalan, hogy egész merészen fogta fel mindenkor a napi kérdéseket s e mellett igyekezett azokra egyszersmind a feleleteket is megtalálni. Nemcsak a gabnabevételi törvényben, a népszavazás megszorgításában, a szavazók corruptálásának megállításában, de egyszersmind Irland és India helyzetében és rendszerében egyenesen az ország sajtó sebei helyezett kezét s gyógyírt ajánlott, mely mindenkor a leghatályosabbnak bizonyult be.

A jelen kormány eljárását Irland irányában fővonásában Bright ajánlotta, noha akkor mint

ejték el a saját magoktól elijedt állatokat. Csaplovics „Gemälde von Ungarn” munkájában emlékszik e vadászatról, melynek leírása maga idején a „Pressburger Zeitung” nyomán rendre bejárta a külföldi sajtót.

— **Öngyilkosság egy torony tetején.** Brixlegg tiroli helyiségben a harangozó, ki már 37 év óta végezte a harangozás nehéz és fontos szolgálatát, sajátzerű módon vetett véget életének. Legnagyobb kedvét a harangozásban lelte, és gyakrabban mondotta, hogy ő még egyszer a toronyban fog meghalni. Nov. 11-én temették el a brixleggi plébánost, ki ugyanazon évben jött a községbe, melyben a harangozó hivatalába lépett. A plébános halála ugy látszik, oly mély benyomást tett szegényre, hogy régi tervét végrehajtotta. Másnap reggel feltűnt az embereknek, hogy a szokott órában nem hallják a ave Máriát harangozni, később pedig a tempiomba menők legnagyobb meglepetésükre a harangozót a torony keresztjének csucsán látták lógni. Az öngyilkos hulláját nagy bajjal sikerült a szokatlan helyről levenni.

— **Szintársulatunk** jövő nyárára a budai szinkörért folyamodott.

— **Nagyszebenben** tüzoltó-egylet létrehozásán fáradoznak, s e célból egy 106 polgár által aláírt kérvény nyújtott be a tanácsnak, mely ez intézmény életbeléptetését sürgeti.

— **Égés.** Szt.-Péteren (Petersberg) f. hó 15-én 250 gazda égett le, kik közül csak 11 volt biztosítva. Az elhamvadt gazdasági épületek csaknem mind tele voltak takarmánnyal s így a kár igen nagy. A tüzvészt egy gyufával játszó hét éves fiu okozta, ki azóta nyomtalanul eltűnt. Egy emberélet is esett áldozatul.

— **Gyula-Fehérvárról** írják, hogy ott már több choleraeset fordult elő, de halálozás még nem történt; torokbajban pedig már néhány gyermek meghalt. Tíz nap alatt, ismeretlen okból két katona lőtte főbe magát.

— **A sorkatonai közlegénység** dec. 1-től kezdve 6 kr. helyett 11 krajczárt kap naponta.

— **Pozsony város** két milliónyi lottó-kölcsönt vett fel.

— **Vidra mint halászeged.** Stzin hoe chinai utazása alkalmával a Yank-Mee-Kiang folyón egy halászt látott, ki kivétlen hálóját, egy hosszú kötéltre kötött szelid vidrát bocsátott a vízbe, mely a halakat a hálóba terelte, és mihelyt a halász meg-rántotta a kötelet, azonnal vissza tért a csónakba régi helyére. Jordan szerint a vidrát Indiában is használják a halászatnál.

— **Színházi műsorozat.** November 23-dikán „Velencei kalmár” 51. bérlet. — 24-dikén „Nagyapó” 52. bérlet. — 25-dikén „Jó barátok” 53. bérlet. — 26-án „Dunán apó s fia utazása” 54. b. — 27-én „A haza” 55. b. — 28-án „A fogház” 56. b. — 29-én „Fecsegők” 57. b. — 30-án „A párbaj” 58. bérlet. — Dec. 1-én „A kísértet” 59. bérlet. — Ki vannak előadásra tűzve még a repertoire táblán a következő darabok: „Forestier Pál,” „Lovoodi árva,” „Házassági 3 parancs,” „Fekete ördögök,” „Fösvény,” „Struensee,” „Idegesek,” és a „Pupos.” Készülnek pedig a „Boisi boszorkány,” „Jár a magad lábán” „Dajka” és „Csempész” című operettek.

lázító és kommunista minden oldalról megtámadta. Az egyházi kérdés szintén az ő általa megpendített compromissum útján oldott meg. Indiára vonatkozó beszédei szintén oly utmutatásokat tartalmaznak, melyek előbb utóbb mindenesetre követésre találnak. A Franciaországgal csak a napokban megkötött kereskedelmi szerződés hírszerint szintén az ő eszméit követte. Az Alabama-ügyben több mint 12 év előtt ő indítványozott békebírást eljárást, akkor azonban hallgatni sem akartak rá.

A belpolitikában elvont elvek helyett, melyek minden időben egyformán alkalmazhatók, Bright mindenkor határozott eljárást ajánlott, melyet a körülmények igényeltek.

Bright mindenek fölött szívós angol politikusszélesebb látókörrel, mint a napról-napra elődö miniszterek, de szűkebbel, mint a speculatív gondolkozók; segédforrásokban szerfelett gazdag és találékony s hajlandó mindenkor egyezkedni mellékes kérdésekben, hogy annál inkább biztosíthassa a lényegesek keresztülvitelét. Nincs tory, a ki hevesebben kikelt volna Stuart Mill és tanítványainak tanai ellen, mint Bright; ki sem kevésbé hajlandó jövő nemzedékek eshetőleges szükségéről gondoskodni, mint ő. Szeme és gondolata kizárólag a jelen határozott szükségleteire van irányva.

Azon absurd felfogás, mely Brightot mint forradalmárt állítja előnkbe, részben az ő meg gondolatlan kitéréseinek tulajdonítható ugyan, de leginkább a particularis érdekek védői által lelkiismeretlenül reá szórt rágalmakból eredt, kik a velők szemben mutatkozó antagonizmust ugy szeretik feltüntetni, mintha az az egész társadalmi rend ellen irányulna, valamint tulajdonítható azon felfogásnak, hogy egy agitator szükségképen forradalmi demagóg is.

— **A „triesteri Bankverein”** és az „österreichische Vereinsbank” közösen egy „indoe-gyiptomi bank”-ot szándékoznak felállítani.

— **Világkiállítás.** A porosz közoktatásügyi minisztérium elhatározta, hogy a bécsi világkiállításra a porosz népisiskolák valamennyi tankönyvének egy-egy példányát el fogja küldeni,

— **A pesti cottage-építő társaság,** melynek élén a pesti bank áll, vezérigazgatója Buzzi Felix építész, igazgatótanácsában pedig tekintélyes férfiak vannak, kiadta tervrajzát. E terv szerint külön családi lakásokat, nyaralószerű, de téli szállásra is alkalmas házakat akarnak építeni kerttel, a közúti vaspálya mellett fekvő telkeken. Tizenhat éven át minden évben 88 cottageból álló csoportot építenek, ellátva a csoportokat vendéglővel, áruházzal, fürdővel, kutakkal, csatornázással ingyen. A ki ily cottaget akar, 16 1/2 évi törlesztésre (évnegyedes fizetéssel) vehet a társulattól.

— **A pesti börzén** mult pénteken magyar szövegű tőzsde-lap jelent meg.

— **A bihari régészeti egylet** december első felében rendez kiállítását Nagy-Váradon.

— **Bécsből** írják, hogy most hat német lap tárczája közül Jókaitól regényeket.

— **Hajó lakások.** A württembergiek folyamodtak a bécsi hatóságokhoz az iránt, hogy engedessék meg nekik, miszerint a világkiállítás tartama alatt, mivel huzamos időre Bécsben szándékoznak maradni, hajóikban lakhassanak.

— **Az olasz kormányhoz** iparosoktól és művészektol 1352 kérvény érkezett, a bécsi világtárlaton való részvétel érdekében.

— **A müncheni magyar egyletnek** jelenleg 48 tagja van.

— **A német színigazgatók!** a napokban Casselben congressust tartottak, melynek az volt célja, hogy a színészi fizetéseket állandólag meghatározzák.

— **Libussiadák.** A kolini polgármesteri hivatal ráparancsolt a zsidó községre, hogy a temető német feliratát törölje le és helyettesítse csehvel. A zsidó község azután kapta magát és heber feliratot készített.

— **A föld összes vasutvonalai** hosszúsága 1871 végén 233,988 kilométernyi volt, melyből Európára esik 111,909 kíl., Ázsiára 8533, Afrikára 1773, Amerikára 109,961 és Ausztráliára 1812 kilométer.

— **Cislajthániában** van nő elég. Ugyanis Csehországban 238,925-el, Galiciában 89,252-el, Morvában 102,314-el mulja felül a nők létszáma a férfiakét, ellenben Alsó-Ausztriában összesen 20,604, Bukovinában pedig csak 140 főnyi többségük van.

— **A Tuilleria-palotát** Párizsban ismét fel fogják építeni; a helyreállítási költségek több millióra mennek.

— **Női egyetem.** Leeds angol városban nőegylet alakult, mely abban fáradozik, hogy egy női egyetemet hozzon létre.

— **Modena polgármestere,** a híres olasz történetíró: Muratori születésének kétszáz éves emlékünnepejére több külföldi nevezetességet meghívott. Guizot, ki szintén fel volt szólítva, hogy jelenlétével az ünnepély fényét emelje, elmaradását következőleg indokolta: „Épen most léptem 86-ik évembe s még több történelmi és bölcséleti munkát kell befejeznem, miben politikai működésem, hosszú időre meggátolt. Utolsó napjaim e munkáknak lesznek szentelve.”

— **Olaszországban** az áradások még mindig napirenden vannak és kivált a Po vidékén borzasztó károkat okoznak.

— **Különös fogadás.** Egy amerikai őrmester Bates fogadott abban, hogy az amerikai lo-bogót Gretnától Londonig, tehát egész Angolországban keresztül viszi, a nélkül, hogy e miatt bántalmaknak lenne kitéve. Mindenütt előzékenységgel fogadták, s uja nagy részét, akadálytalanul meg is tette, és már folyó hó 25-én Londonba érkezik, hol egyikén a legnépesebb utcáknak még át fogja vinni az amerikai zászlót s aztán hazatér Amerikába.

— **A meszsze hordó löfegyverek** nem emelik a személyes bátorságot. Egy porosz tiszt most egy porosz lapban még épen gyávaságról beszél, ezeket mondja a „Kreuz Ztgban.” Különösen hangzik: de ki kell mondanunk, hogy a jó lovassági fegyver könnyen a lovas gyávaságára ad alkalmat. El fogja veszíteni bizalmát karjához, kardjához és lovához, és oly fegyverre fogja magát bízni, melyel soha sem lehet nagy eredményt kivívni.

— **A berlini földisme-társulat** legközelebbi gyűlésén az elnök javaslatba hozta, hogy a társulat a többi szaktársulatokkal egyesülve küldjen koronkint expedíciót Afrika belsejébe, hogy így a még ismeretlen részeket annál könnyebben fel lehessen fedezni.

— **Az orosz hadseregben** eddig 443,914 Kruk-féle hátultöltő fegyver osztott szét.

— **A Száva** annyira kiáradt, hogy a gátok és vasuti töltések mind víz alatt állanak és

17-én már a vasutvonalat sem mohetett át az áradás miatt.

— **Egy tanult magyar gépész** halt meg szombaton reggel, gutaütésben. Neve Pinczei Tóth Pál Mór. — A mostani idők emberei közül is sokan fogják őt ismerni. Talált fel oly téglasajtót, mely a tégláégetést szükségte-lenné teszi, — talált fel oly tervezetet, mely szerint az emberi erőt és gőzerőt lég- vagy víznyomás által lehetne helyettesíteni, ugy, hogy a gép önmagától hosszú éveket — a tengelykopásig mozogna. — Járt tervezeteivel mindenfelé; egyesekhez, minisztériumokhoz, mindenütt elutasították és ez elkeserítette, ugy, hogy végtére embergyűlölő lett, s nem csoda, hogy végre jóformán lemondott kísérleteiről. — Midőn egyszer a boldogult Széchenyi István grófnál járt, a nemes lelkű, felvilágosult s tudományos gróf azzal utasítá el őt: „Ah, hisz az lehetetlen, hogy magyar tudjon ilyesmit feltalálni, az csak fakilincset s fakanalakat tud készíteni!” — Unokaöccse összegyűjté az elhunyt tervezeit, tudományos czikkeit, levelezéseit.

— **Az angol postahivatal** övi jelentéséből látjuk, hogy a mult évben összesen 915 millió egyszerű levelet küldött szét, az az átlag 29-et minden lakoshoz. A többi főadatok így szólnak: Levelezési lapokból 75 millió, könyv szállítmány 103 millió, újság 99 millió, pénztalvány 12 millió, telegramm 12 millió 700,000. A postahivatalnokok száma 38,000, a levélhordóké 1008,000. (?) Ezen hivatalnokoknak egy külön takarékpénztárak van 17 millió font sterling tőkével, melyben 1.300,000 részvényes van. A mult évben 15,000 levél adatott fel hiányos adressel, 50,000 levélbélyeg és 11000 levél veszett el. Több különös levéltárgyak közt voltak élő gyíkok, kigyók és tekenősbékek.

— **Poroszországban** oct. 16-ig 355,088.988 marka értékű arany pénz veretett.

— **Poroszország** közvetlen adója az 1873-ik évre 45,163,000 talléra mégy.

T. Szerkesztő ur.

A történeti igazság érdekében engedjen néhány sornyit tért szerény megjegyzéseimnek a tegnapi színi-előadásról, „A király házasság”-ról.

Pro primo: A banilla igen szép magyar hölgy volt, de nem bosnyák. Valamint a szerb, oláh, horvát, dalmatának, ugy a bosnyáknak is meg volt a XIV. században saját nemzeti viselete, — de meg van most is; láttam s mondhatom, hogy festői és ideális. Nagy kár volt nem azt használni.

Pro secundo: Erzsébeth királynénak meg volt mind a tíz uja, holott a historia azt állítja, hogy már 24 évvel előbb Zách Felicián által levágatott jobb kezének négy uja. — Történeti személyek színre hozatalánál az efféle is hiba.

Kolozsvárt, 1871 21/11.

Márton M.

Nemzeti színház.

Csütörtök, nov. 21-én „Gyöngéd rokonok” Benedix 3 felv. vígjátéka került színre. Kovács Gyula (Barnau) élvezetesen játszott. Krasznairól (dr. Wismar) ép ezt nem mondhatjuk, ámbár az igyekezetet tőle nem tagadhatni meg. Eichner Anna (Otília) napról-napra mind jobban bebizonyítja, hogy szintársulatunknak nemcsak egyik leghasznavehetőbb, hanem legtehetségesebb tagja is; ma is a paján Otíliát csaknem kifogástalanul személyesítette. Boér Emma (Tusnelda) csinosan játszott. Körösyné (Irmgard), Németi Giza (Ulrika), Phillipovicsné (Adelgunda) megállták helyüket. Mátrának (Schumrich) nem sikerült teljesen a hangváltóztatás, egyébként dicséretet érdemel.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

November 21-ről. 5% metaliques 66.05 5% nemzeti kölcsön 70.10. 1860-ki államkölcsön 103.50 Bankrészvények 979. Hitelrészvények 336. London 108.75. Ezüst 107—. Cs. kir. arany 5.21. 20 frankos arany 8.66.— Földtehermentesítési kötvények: Magyar 80 —. Temesi 79.25. Erdélyi 76.25. Horv. Szlavin

Felelős szerkesztő Sándor János.

Nyiltér.

Fogorvosi műterem. A t. cz. közönségnek kedves szolgálatot vélnünk tenni, midőn tudatjuk, hogy fogorvos Reiss Nándor bécsi szaktudományi körutjából körünkbe ismét visszaérkezett, fogorvosi műtermet állított fel a monostor-utca 177 számú ház első emeletén, mely által városunkban egy e téren eddig csaknem nélkülözött hiányt pótol. Ajánljuk őt, mint e szakmában különösen képzett embert az illetők szíves figyelmébe.

Hirdetmény

a bor és must fogyasztási adó haszonbérletének árverezéséről Sz.-Udvarhely városára, és a vele egyesült Szombatfalu-vára nézt.

Az árverés, mely az egyetlen az az első és utolsó leendő, 1872 év **december 2-án**, reggeli 9 órakor Sz.-Udvarhelytől a m. k. pénzügyi biztosság irodájában fog megtartatni.

Kikiáltási ár a bor és mustnak elhasználatától járó fogyasztási adóra nézt 1800 forint.

Az árverésben részt venni kívánók kötelesek a kikiáltási ár tíz századát, mint bántópenzt letenni.

Írásbeli ajánlatok is elfogadhatók a kolozsvári m. kir. pénzügyigazgatóságnál 1872 **november 28-ig**, a székelyudvarhelyi pénzügyi biztosságnál, az árverés megkezdéséig.

Kolozsvárt, 1872 november 19-én.

A m. k. pénzügyigazgatóság.

Sz. 28,630—1872.

614 1—1

Hirdetmény

a bor és must fogyasztási adó haszonbérletének árverezéséről Sz.-Régén városára nézte.

Az árverés, mely az egyetlen az az első és utolsó leendő, 1872 **november 30-án**, d. e. 9 órakor Szász-Régénben, az ottani m. k. pénzügyi biztosság irodájában fog megtartatni.

Kikiáltási ár a bor és mustnak elhasználatától járó fogyasztási adóra nézt 1200 forint o. e.

Az árverésben részt venni kívánók kötelesek a kikiáltási ár tíz századát, mint bántópenzt letenni.

Írásbeli ajánlatok elfogadhatók a m. királyi pénzügyigazgatóságnál Kolozsvárt **november 26-ig**, este 6 óráig vagy pedig a sz.-régényi m. k. pénzügyi biztosságnál, az árverés megkezdéséig.

Kolozsvárt, 1872 november 19-én.

A kolozsvári m. kir. pénzügyigazgatóság.

40 huzásra

évenként,
melyek közt:

3	főnyeremény	250,000	forint.
1	"	220,000	"
7	"	200,000	"
1	"	150,000	"
1	"	110,000	"

és még sok 60,000, 50,000, 40,000, 30,000 sat. f. ny. nyeremény van, nyerhetni egy részletjeggyel.

A csoportú
játéktársulatunkban

18 résztvevő közt, 25 negyedéves és 6 forintnyi részletfizetés mellett. Ezen kedvelt csoportban megvan minden Ausztriában létező állam- és magán-kölcsön sorsjegye, a melyek tőzsdeszerinti értéke a teljes befizetés után a résztvevők közt készpénzül el fog osztatni. A törvényes okmány-bélyeg egyszer mindenkorra 99 krt. tesz.

Mindjárt az első negyedéves és 6 forintnyi részlet befizetése után.

Az 1864 és 1839-ki sorsjegyek huzására december 1-én, a hitel- és triesti sorsjegyekére január 1-én sat. sat. játszik minden résztvevő.

Az 1839-ki főnyereményt 1871 szeptember 1-én.

Az 1864-ki főnyereményt 1870 szeptember 1-én nálunk nyerték játéktársulatban részletfizetés mellett.

Az osztrák Industrial-Bank váltó irodája, ezelőtt.

Fürst Eduard
Bécs, Istvánér.

(604)

A kolozsvári királyi szabadalmazott

TEMETKEZÉSI INTÉZET

Entreprise des pompes funebres

egy évi működése alatt teljesen be bizonyította, hogy városunknak diszere, a t. cz. közönségnek hasznára van. Az intézet főállása óta **temetkezéseink diszesebbek s jóval kevesebbe kerülnek**, mi az által lett elérve, hogy az intézet saját begyakorlott személyzetet, fogatokat, különböző gyász-szekereket, fa- és ércz-koporsót s egyéb

gyász kellékekből raktárt tart,

hogy mennyire kiérdemeltük a t. cz. közönség bizalmát, mutatja az, hogy helyt és vidéken minden nagyobb szerű temetést intézetünk végezett.

A rendes temetések 25, 50, 100, 150, 200, 300 és 400 forintosok — azonban ezen díjsabállyal tetszés szerinti eltérés eszközölhetetik s kívánatra **drágább** vagy **olcsóbb** temetés is rendeztetik.

A felsorolt díjakért az intézet a díjsabály szerint koporsót, párnákat, lepedőt, mádrácot, szemtakarót, ravatalt, szoba díszítést, gyertyákat, egyházi szertartást, harangozást, szomorú jelentést, gyász és kísérő kocsikat, egyenruházott személyzetet, sirásatást és befedést szolgáltat ki, rendez és állít elő oly pontossággal, hogy a gyászoló család közreműködése legkevésbé sem lesz igénybe veve.

Ércz- és fakoporsók felszerelve vagy a nélkül magára is szolgáltatnak ki gyári árban.

Felvételi iroda: **Bogdán István** üzletében. Intézeti és raktári helyiség kültordautca a temető bejárásnál balra.

Kolozsvárt, október hó 1872.

A temetkezési intézet.

Bogdán István,
igazgató.